

Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie
Wydział Architektury Wnętrz
Prof. dr hab. Roman Kurzawski
Dziedzina sztuk plastycznych -
dyscyplina sztuki projektowe
31-121 Kraków
ul.Humberta 3
romankurzawski@wp.pl

Kraków, 20 IX 2018 r.

Recenzja

Dotycząca rozprawy doktorskiej oraz dorobku artystycznego mgr Michała Bartkowiaka

Opracowana w związku z przewodem o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych - dyscyplinie artystycznej sztuk projektowych - zainicjowana przez Radę Wydziału Architektury Wnętrz i Scenografii Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, sporządzona zgodnie z kryterium oceny sformuowanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.Nr 65. poz 595. z 16.04.2003. z późn.zm.) z pominięciem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 18 marca 2011r. o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz zmianach ustaw (Dz.U. Nr.84 poz. 455 z 21.04.2011r.) na podstawie artykułu 332 tej ustawy.

Tytuł rozprawy doktorskiej : ***Moduł jako podstawa tworzenia form użytkowych w przestrzeni miejskiej.***

Promotor : dr hab. Konstancja Pleskaczyńska - profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu

Promotor pomocniczy : dr Mikołaj Stankowski - Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu

Dokumentacja udostępniona do wykonania recenzji zawiera następujące pozycje :

- Rozprawa doktorska - *Moduł jako podstawa tworzenia form użytkowych w przestrzeni miejskiej*
- Prezentacja dorobku artystycznego, dydaktycznego i projektowego powstałego w latach 2010 - 2015
- Zapis cyfrowy opracowania na płycie CD

Całość przekazanej dokumentacji to treść w formie publikacji wydawniczej i cyfrowej stanowiąca spójną graficznie formę opracowania.

Podstawowe informacje o autorze

Pan Michał Bartkowiak w latach 2005 - 2010 studiował na Wydziale Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu gdzie uzyskał tytuł magistra sztuki. W 2011 r. brał udział w

programie wymiany doświadczeń z berlińskimi architektami w ramach *Design Innovation & exchange*. W latach 2011-2012 ukończył program *Design Managment* organizowany przez *Pro Design* w Poznaniu.

Pan Michał Bartkowiak jest laureatem wielu prestiżowych nagród i wyróżnień:

- w 2011r. otrzymał nagrodę specjalną Marszałka Województwa Wielkopolskiego w międzynarodowym konkursie *Future Generation 2011* za projekt drzwi wielokierunkowych
- w 2012 r. został nagrodzony złotym medalem Międzynarodowych Targów Poznańskich za projekt serii mebli miejskich *City Alphabet*.
- w 2013 r. był finalistą konkursu *Top Design 2013* za projekt stojaków rowerowych
- w 2015 r. otrzymał medal *Acanthus Aurelis MTP* za stoisko targowe dla firmy Astromal.

Artysta prezentował swoje realizacje z zakresu mebli i elementów wyposażenia wnętrz na licznych wystawach zbiorowych w kraju i za granicą :

2009 - Mediolan - *Salone satellite Fiera di Milano*
2010, 2011- Poznań *Arena Design*
2011 - Wilna - *Wartość dodana - światowe dziedzictwo Polski*
2011 - Zamek Cieszyń - *Polish Insitute of design*
2012 - Mediolan - *Temporary Museum for new design superstudio Piu*
2012 - Mediolan - *Salone inernazionale Del Mobile*
2012 - Leszno - Prezentacje, mikrohistorie, kolekcja miejska
2013 - Mediolan - *Polish Design*
2013 - Sopot - *Kino letnie*
2013 - Kraków - *Design street*
2013 - Sosnowiec - *Expo Silesia*
2013 - Poznań - *Arena Design*
2013 - Warszawa - *Wielkopolska Tradycja Wzornictwa Meblowego*
2013 - Łódź - *Design Festiwal*
2014 - Poznań - *Arena Design*
2014 - Warszawa - *Hush Warsaw*
2014 - Paryż - *Maiso&Objet*
2015 - Poznań - VII edycja kolekcji UAP

Ocena dorobku artystycznego i projektowego

Dorobek artystyczny i projektowy wraz z prezentacją ilustracyjną, zawierający projekty mebli i elementów wyposażenia wnętrz, zrealizowanych przez Pana Michała Bartkowiaka w latach 2010-2015 został przekazany w formie cyfrowej, umożliwiającej wydruk.

Przedstawione projekty dotyczą miejsc, w których została zmieniona funkcja wnętrza lub takich przestrzeni, w których autor użył mebli oraz elementów wyposażenia wnętrz własnego projektu. Tym samym prezentowane realizacje cechuje indywidualne podejście do kreowania przestrzeni. Podmiotem w tych projektach jest ich użytkownik.

Twórca podejmuje tu rozmowę z inwestorem znając wielowarstwowość jej znaczeń, interpretacji oraz napięć. Podejmuje dialog by stać się pośrednikiem między nim a użytkownikiem.

Projektowanie przestrzeni dla pana Michała Bartkowiaka zawiera się w kilku podstawowych kategoriach określonych jako kompromis - esencja miejsca, temperatura uczuć, dusza i charakter.

Dotykanie świata przez projektanta integruje jego osobiste doświadczenia a także środowisko, w którym tworzy. Zrealizowane i przedstawione projekty, meble oraz elementy wyposażenia wnętrz są traktowane jako formy, które wpisują się w codzienność bez instrukcji obsługi i zbędnie dodanych elementów, są one traktowane jako obiekty bardzo osobiste, towarzyszące użytkownikowi w jego przestrzeniach.

Materiały, którymi w swoich realizacjach posługuje się artysta są adekwatne do przyjętych założeń formalnych i funkcjonalnych ponieważ to właśnie materiał daje określone możliwości w kształtowaniu trójwymiarowych obiektów, bowiem ta sama forma zawarta w różnym materiale posiada różne wartości funkcjonalne i estetyczne.

Kolejnym bardzo interesującym polem działalności doktoranta, które zaprezentował w swoim portfolio jest malarstwo - cykl 57 obrazów olejnych, namalowanych na deskach formatu 40x40 cm, które są ilustracjami do tekstu autorstwa prof. Bogusława Pawlaczka.

Ze względu na rodzaj podobrazia a także dużej mocy twórczej zawartej w przekazie nawiązują do ikony, jednakże należy podkreślić, że charakteryzują się bardzo osobistym i nowatorskim podejściem do tego typu malarstwa.

Jako oryginalne rozwiązania artystyczne oraz projektowe możemy również uznać zaprojektowane przez artystę uchwyty meblowe *Sponga*, których kulistość oraz rozmieszczone w nich otwory cechuje wysoki walor użytkowy. Piękną rzeźbiarską linię posiada umywalka *Silvanus*. Bardzo interesującym rozwiązaniem projektowym jest także seria zlewozmywaków z ociekaczem, w których wyżłobiona grafika stanowi nowe rozwiązanie formalne i użytkowe.

Ocena przedstawionej pracy doktorskiej - *Moduł jako podstawa tworzenia form użytkowych w przestrzeni miejskiej.*

Przedstawiona praca doktorska dotyczy przestrzeni w osiedlach miejskich oraz ich wpływu na relacje społeczne oraz sposoby zachowań ich mieszkańców, a także podejmowanych przez nich form aktywności w obrębie najbliższego otoczenia. Autor dostrzega w zagospodarowaniu przestrzeni miejskiej brak stylistycznej jedności, która nie pozwala na powstawanie określonych zachowań społecznych, a wartości formalne, funkcjonalne i konstrukcyjne nie tworzą spójnej całości.

Sądzę, że autor w swoich założeniach kierował się następującymi przesłankami:

- celem każdego twórczego działania w zakresie obiektów trójwymiarowych jest przeżywanie kształtowania ich formy
- istotą rozpatrywanych obiektów jest ich materialność oraz związek z przestrzenią, w której się znajdują
- obiekty są odbierane sensualnie, stanowią zmaterializowany obraz myśli ludzkiej, określając jej wielorakie wartości
- ważny jest stosunek człowieka do natury poprzez odzwiercietlenie jej istoty w aspekcie twórczym
- przestrzeń otoczenia nie jest wartością, która pozostaje na uboczu lecz jest elementem współtworzącym dzieło
- formy są wyrazem przyjętej funkcji i polegają na ścisłym powiązaniu wartości estetycznych i użytkowych

Autor dostrzega brak dobrych rozwiązań w tym zakresie we współczesnych przestrzeniach miejskich.

Myślą przewodnią rozprawy doktorskiej staje się człowiek, zwłaszcza w odniesieniu do generowania zjawisk wpływających na jego relacje z substancją miejską. Ta przestrzeń jest niezbędna do własnej identyfikacji i budowania więzi społecznej oraz tożsamości kulturowej, łącząc mieszkańców przez praktykowanie zwyczajów, podobnych zachowań i poglądów.

Doktorant rozumie przestrzeń jako zbiór relacji pomiędzy przedmiotami a mieszkańcami. Ubiera swoje idee w materię, której nadaje kształt zgodnie z jej możliwościami bowiem ten sam kształt fizyczny

zawarty w różnym materiale będzie nośnikiem różnych wartości formalnych i użytkowych. Interdyscyplinarne podejście do analizy zjawiska jakim jest miasto, przedstawione w pracy doktorskiej, gdzie o jego pięknie i randze decydują nie tylko poszczególne obiekty lecz także miejsca im towarzyszące, czyli przestrzenie publiczne, które powodują określone relacje międzyludzkie, są także elementem społecznej tożsamości. Przestrzeń niesie ze sobą wielość form, które posiadają określoną energię wpływającą na jej kontekst. W ten sposób każde skojarzenie staje się doświadczeniem i łączy emocjonalnie z obiektem. Niektóre przedmioty i obrazy komunikują się z nami nawiązując dialog z naszymi uczuciami za pośrednictwem piękna swoich form.

Wyraz estetyczny jest dla doktoranta bardzo istotnym elementem w tworzeniu swoich obiektów. Zaprojektowane przez niego moduły, zaprezentowane na licznych wizualizacjach i realizacjach, pokazują jak modularne elementy mogą być wykorzystane, dając praktycznie niezliczone możliwości budowania pięknych struktur, które koegzystując z różnego rodzaju roślinnością tworzą wspaniały klimat i określony charakter zagospodarowanych przestrzeni. Szczególnie wymowne są te wizualizacje, które pokazują stan istniejący, a które autor zestawia z własnymi propozycjami, tym samym pokazuje jak wszechstronne są zaprojektowane przez niego moduły i jakie dają możliwości, szczególnie jest to widoczne w propozycjach dotyczących osiedla *Rataje* w Poznaniu, gdzie dostrzegamy jak istotne staje się podłoże, na którym ustawiono modułowe formy wypełnione różnymi rodzajami roślinności, a niezagospodarowane obszary ziemi zostały pokryte piękną w kształcie kostką. Znakomitym rozwiązaniem jest wykorzystanie modułów służących do uprawiania roślin przez mieszkańców, co powoduje ułatwienie nawiązywania wszelkiego rodzaju relacji.

Istotą zaprojektowanych modułów jest ich różnorodność, chociaż łączy je również jednorodność kształtu, który umożliwia budowanie z nich takich struktur, które mają jednorodny charakter. Do zalet omawianych modułów należy możliwość ich łączenia oraz tworzenia z nich większych płaszczyzn a wraz z istniejącymi na nich otworami mogą być wykorzystane w różny sposób np. do sadzenia roślin.

To, co zwróciło szczególnie moją uwagę w rozprawie doktorskiej Pana Michała Bartkowiaka to moduły wydzielające przestrzeń, które są wynikiem formy naturalnie kształtowanej będącej doskonałą ilustracją słów wybitnego filozofa Seneki: *Omnis ars naturae imitatio est.* (Wszelka sztuka jest naśladowaniem natury).

Kolejnym ciekawym elementem zagospodarowania przestrzeni jest ławka, która posiada różnorodne możliwości wykorzystania, które zasadniczo różnią się od standardowych rozwiązań. Autor przypisuje ławce określone funkcje takie jak miejsce pracy, zabawy, refleksji, odpoczynku, a także miejsce spotkań towarzyskich - ta funkcja wydaje się być najważniejszą.

Wielość przedstawionych rozwiązań jest poparta przeprowadzeniem licznych badań ankietowych i późniejszych analiz, których skuteczność wynika z faktu, że doktorant jest baczny obserwatorem otaczającej rzeczywistości, udowadnia, że każdy jego projekt jest nową interpretacją istniejącej przestrzeni.

W moim przekonaniu Pan Michał Bartkowiak potrafi doskonale ze sobą łączyć role projektanta, socjologa oraz architekta krajobrazu, tak aby działania na tych polach uzupełniały się tworząc zupełnie nowe wartości.

Autor buduje scenografię miejskiego życia, nadając pozytywne znaczenie temu co nas otacza. W działaniach projektowych kieruje się wzajemnym oddziaływaniem, które opiera się na obserwacji, interpretacji oraz budowaniu i utrwalaniu więzi międzyludzkich. Ustala zależność pomiędzy swoimi projektami a ich późniejszymi użytkownikami.

Konkluzja

Przedstawiona rozprawa doktorska mgr Michała Bartkowiaka pt. „Moduł jako podstawowa podstawa tworzenia form użytkowych w przestrzeni miejskiej” wraz z dorobkiem twórczym, projektowym i dydaktycznym spełnia w znakomity sposób wymagania art. 13 ustawy z dnia 14.03.2003 r. (U. z 2003 r. nr 65. poz. 595. Dz. U. z 2005 r. nr 164. poz. 1365. Dz. U. z 2011 r. nr 84. poz. 455.) o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, stawiane kandydatom do stopnia naukowego doktora.

Rzetelność przedstawionych badań, ich analiza strukturalna posłużyła do opracowania wytycznych, które stały się ważnym elementem opracowania przewodu doktorskiego, a wypracowanie własnego warsztatu badawczego będzie z pewnością służyć autorowi w następnych działaniach projektowych.

Umiejętność analitycznego myślenia i działania sprawiają, że dokonania projektowe, artystyczne i pedagogiczne są przez Pana Michała Bartkowiaka realizowane na bardzo wysokim poziomie.

Istota rzeczy w dochodzeniu do twórczych rozwiązań jest identyczna, zróżnicowane są tylko środki, którymi doktorant posługuje się bardzo sprawnie.

Prezentowany dorobek projektowo - twórczy jest przykładem wszechstronnych umiejętności oraz zainteresowań autora i pokazuje możliwości biegłego poruszania się w dziedzinach projektowych, jak i artystycznych.

Pan Michał Bartkowiak w swoich rozwiązaniach jest kreatywny, gdyż jego dokonania, praktyka artystyczna i projektowa przenikają się z doświadczeniami sztuki, nauki i technologii. W tym przypadku staje się na nowo „artystą renesansu“, gdyż łączy w sobie postać wizjonera, naukowca, projektanta - tworząc nowe rozwiązania formalne i estetyczne, myśląc przede wszystkim o zaspokojeniu potrzeb odbiorcy, do którego adresuje swoją twórczość.

Doktorant cechuje się wrażliwością na wszelkie formy natury co wyraźnie widać w jego dokonaniach projektowych. Wprowadzanie przez niego do swoich realizacji różnorodnych form roślinności znakomicie wzbogaca projektowne przestrzenie a także aktywizuje ich użytkowników oraz sprzyja nawiązywaniu kontaktów międzyludzkich.

Całość przedstawionej dokumentacji oceniam bardzo wysoko i z dużą satysfakcją popieram wniosek Rady Wydziału Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu o nadanie Panu mgr Michałowi Bartkowiakowi stopnia doktora sztuki, w dyscyplinie sztuki projektowe. Występuję także z uzasadnioną, w mojej ocenie, sugestią aby Rada Wydziału Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu wystąpiła o nagrodę dla Pana Michała Bartkowiaka za znakomitą pracę doktorską.

Prof. dr hab. Roman Kurzawski
Wydział Architektury Wnętrz
Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie